

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра Філософії та культурології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Соціальна політика
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

Спеціальність 232«Соціальне забезпечення»

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
філологічний

Мова навчання українська

Розробники: к.соц.н., асист. Шестакова К. Ю.

Профайл викладача (-ів)

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d1%88%d0%b5%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%b8%d0%bd%d0%b0-%d1%8e%d1%80%d1%96%d1%97%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-4247>

Контактний тел. +380955510601

Е-mail: k.shestakova@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3508>

Консультації Вівторок, 14.30 – 15.30; четвер, 14.30 – 15.30
Очні консультації: вівторок, 14.30- 15.30
Онлайн-консультації: четвер, 14.30 – 15.30
Індивідуальні консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Характерною особливістю сучасного етапу розвитку світу є відхід від усталених форм економічної, соціальної, гуманітарної політики. Відбуваються радикальні зміни в соціальній сфері не тільки тих країн, що їх раніше відносили до так званого „другого світу“, а й у країнах традиційної демократії. Ці держави опинилися перед необхідністю робити вибір між колективною та індивідуальною відповідальністю за соціальний добробут, між обов'язками найманого працівника та обов'язками роботодавця у страхуванні від соціальних ризиків, між обов'язковою та добровільною участю у соціальних програмах, орієнтацією на позитивні чи на негативні свободи, між місцевим, національним чи наднаціональним регулюванням соціальної сфери.

Перехід України до ринкових відносин, її інтеграція до світової економічної системи, зміни у політичній сфері потребують нових підходів до розуміння соціальної політики та перспектив її розвитку. Саме тому для ефективних національних перетворень важливим є аналіз та використання досвіду інших країн, врахування досягнень, обмежень та динаміки розвитку існуючих моделей соціальної політики економічно потужних країн і практики реалізації соціальних програм, теоретичне обґрунтування вибору адекватної моделі соціальної політики.

Процеси перетворення викликані, зокрема, дискусіями щодо державного фінансування соціальної сфери та регулювання трудових відносин за умов посиленої трудової міграції та гнучких форм зайнятості, що в теоретико-ідеологічному плані означає перегляд ціннісної бази моделі соціальної політики. Практичні наслідки змін усталених моделей потребують належного аналізу та осмислення. Відтак порівняльний аналіз процесів, що відбуваються в соціальній сфері економічно розвинутих країн у контексті регіональних інтеграцій та глобалізації, набуває особливого значення, він дає змогу відстежити динаміку змін ідеологічних уявлень, їх теоретичного обґрунтування і практичних дій урядів економічно розвинутих країн.

2. Мета навчальної дисципліни. Ознайомити студентів з основами соціальної політики як науки та практичного механізму регулювання сучасного суспільного життя.

3. Пререквізити. Середня освіта в повному обсязі.

4. Результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» (перший рівень вищої освіти) за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення», галузі знань 23 «Соціальна робота», затвердженої Вченою радою ЧНУ імені Ю. Федьковича, протокол №4 від 24 квітня 2023 р., вивчення предмета «Соціальна політика» надає такі **програмні компетентності**.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
-

Фахові компетентності (ФК):

- ФК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

- ФК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- ФК3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних груп населення, що опинилися у складних життєвих обставинах.
- ФК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.
- ФК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.
- ФК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» (перший рівень вищої освіти) за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення», галузі знань 23 «Соціальна робота», затвердженій Вченою радою ЧНУ імені Ю. Федьковича, протокол №4 від 24 квітня 2023 р., **програмними результатами (ПР)** вивчення предмета «Соціальна політика» наступні:

- РН2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.
- РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.
- РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.
- РН10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.
- РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
- РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.
- РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.
- РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.
- РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
- РН17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість кредитів/годин 5/150												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних занять													
Тема 1. Соціальна політика як практична діяльність і напрям наукових досліджень.	16	2	4			10							

[illegible]

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1	Соціальна політика як практична діяльність і напрям наукових досліджень. Дефініції та контексти соціальної політики <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Соціальна політика та економічна політика: спільне та відмінне. 2. Поняття та зміст соціального мінімуму. 3. Соціальна політика та ринок (ринкова економіка). 4. Громадянське суспільство та його роль у формуванні соціальної політики. <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	10	
Тема 2	Історія соціальної політики. Чинники, цінності та принципи соціальної політики. Стилi та інструменти, суб'єкти та об'єкти соціальної політики <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Вплив Першої та Другої світових війн на формування соціальної політики в Україні. 2. Вплив повномасштабної війни в Україні на розвиток соціальної політики в Україні. 3. Політичні чинники соціальної політики. <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	10	
Тема 3	Держава загального добробуту. Діагностика та моніторинг в соціальній політиці. Соціальний аудит <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Моделі державного розвитку. Лібералізм – консерватизм. 2. Евалюація в соціальній політиці. 3. Приклади реалізації держави соціального добробуту в світі 4. Аналіз соціальних програм: принципи та методи оцінки <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	10	
Тема 4	Моделі соціальної політики <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Реалізація моделей соціальної політики в державах ЄС. 2. Реалізація моделей соціальної політики в державах Південної Америки 3. Реалізація моделей соціальної політики в державах Південно-Східної Азії 4. Реалізація моделей соціальної політики в країнах Північної Америки та державах Африки <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	15	
Тема 5	Доходи, багатство, бідність та маргіальність у соціальній політиці, соціальні виплати та соціальне страхування <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Чому бідність притаманна будь-якому суспільству? 2. Рейтинг країн за доходами та нерівністю 3. Зміст та причини бідності, способи вимірювання 4. Між рівністю та справедливістю: проблема бідності в Україні <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	20	

Тема 6	Локальна соціальна політика <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Децентралізація соціальних послуг 2. Фінансова політика місцевого самоврядування і місцева соціальна політика 3. Соціальна політика та локальний розвиток <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	10	
Тема 7	Європейська соціальна модель. Інтернаціоналізація соціальної політики <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Європейські соціальні стандарти 2. Поясніть, чому соціальний захист набирає глобального характеру 3. Проаналізуйте, які історичні особливості визначили специфіку «східних» моделей соціальної держави <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	10	
Тема 8	Соціальна політика в Україні. Особливості нормативно-правової бази України зі соціальних питань <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i> 1. Житлове питання та можливості політики 2. Освітня політика у контексті модернізаційного розвитку 3. Політика щодо внутрішньо переміщених осіб 4. Оцінка соціальної складової регіональної політики із використанням Індексу людського розвитку <i>Робота над практичними завданнями до теми</i>	20	

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія);
- МН2 – практичний метод (практичні заняття, практичні завдання);
- МН6 – самостійна робота (розв’язання завдань);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.
- МН 8 – ситуаційні завдання;
- МН 11 - робота з тестами
- МН 12 - робота в малих групах
- МН 13 – інші методи навчання

7. Контроль та оцінювання результатів

навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання

- усне і письмове опитування;
- виконання письмових робіт (есе, реферат);
- стандартизовані тести;

- тестування на платформі Moodle;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи;
- підсумкове оцінювання: іспит.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Ярошенко А.О., Семигіна Т.В., Сухицька Н.В. Історія та теорія соціальної політики України. Курс лекцій. Навчальний посібник \ За редакцією доктора філософських наук, професора А.О. Ярошенко. Київ, 2018.
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22665/Istoriia%20Ta%20Teoriia%20Sotsialnoi%20Polityky%20Ukrainy.pdf?sequence=1>
2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні. Монографія. Київ, 2015.
https://www.idss.org.ua/monografii/2015_Makarova.pdf
3. Соціальна політика в Україні: реалії та перспективи оновлення. Монографія. За редакцією В.Г.Никифоренка. Одеса, 2015.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2854/3/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%97%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8%20%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>
4. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА Навчальний посібник За заг. ред. В. М. Пічі, Я. Б. Турчин. Львів, 2020. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Sotsial-na-polityka.pdf>

8.2. Допоміжна

1. Шестакова К., Яремчук С., Гнатчук О. Координація систем соціального забезпечення у сфері соціального страхування в Європейському Союзі: інституційно-правові засади. Університетські наукові записки. 2022. № 3 (87). С. 125-137. URL: <https://doi.org/10.37491/unz.87.10> + https://unz.univer.km.ua/article/view/87_125-137
2. Смагло О.М. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ SOCIAL POLICY: REALITIES AND PROSPECTS. ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ. Випуск 38-2. 2019. http://bses.in.ua/journals/2019/38_2_2019/16.pdf
3. European Social Policy and the COVID-19 Pandemic Challenges to National Welfare and EU Policy Edited by STEFANIE BÖRNER AND MARTIN SEELEIB-KAISER. Oxford, 2023.
4. EU welfare systems and the challenges of poverty and inequality. Nora Milotay, Eamonn Noonan (editors), Denise Chircop, Klaus Müller, Cecilia Navarra, Magdalena Pasikowska-Schnass PE 698.916 – October 2022.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/698916/EPRS_STU\(2022\)698916_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/698916/EPRS_STU(2022)698916_EN.pdf)

9. Інформаційні ресурси

1. Міністерство соціальної політики <http://www.msp.gov.ua>
2. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua>
3. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Чернівецький регіональний центр зайнятості <http://www.dcz.gov.ua/chn/control/uk/index>
5. Представництво ЄС в Україні https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

6. Представництво Європейської Комісії в Україні <https://www.euam-ukraine.eu/ua/eu-and-euam/>
7. Міністерство праці та соціального розвитку Канади <https://www.canada.ca/en/employment-social-development.html>
8. Міністерство соціальної політики <http://www.msp.gov.ua>